

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput I. Restitutionis notio, obligatio & origo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

falarium negant: publici ministri, qui ultra taxam exigunt; qui dominorum suorum bona sibi tradita non diligenter custodiunt: qui se pauperes esse simulantes eleemosynam petunt; qui falso testimonio alteri bona rapiunt, aut damnum inferunt, qui tributa, vel decimas non solvunt: Principes, qui populos insolitis onerant tributis, non ut Reipublicæ consulant, sed ut avaritiam suam vel ambitionem expleant: Clerici Beneficia possidentes, quorum functiones exercere non valent: qui Beneficia emunt, aut indignis conferunt: decoctores, usurarii, monopolia exercentes, vel bona sua dissipantes: hi omnes contra hoc Præceptum peccant. Verum a reliquis peccatis peccatum hoc valde differt; non enim satis est hujusce peccati veniam a Deo postulare, sed insuper illi, cui damnum allatum est, fieri debet restitutio. Quamobrem exacte mihi de restitutione est agendum; pauci siquidem recte illam intelligunt, & paucissimi exequi volunt.

♦♦—————♦♦

SECTIO III.

DE

RESTITUTIONE IN GENERE.

CAPUT I.

Restitutionis Notio, Obligatio & Origo.

Restitutio justitiæ est actus, quo cuique redditur, quod illi raptum est, aut utcumque ab illo acceptum. Si justitiæ hic est actus, non est

est illi miscenda vanitas, ut illi faciunt, qui pro eo quod restituant iis, quibus aliquid surripuerunt, templa ædificant, altaria ornant, suumque ibi nomen inscribunt. Sed de hoc plura postea.

Facillimum est aliena rapere, & solers quisque ad furandum ingenium habet, sed arduum & difficillimum est aliena restituere. Agebant sanctus Rex Ludovicus, aliena numquam esse rapienda; nam in verbo *Reddere* nimis abundat *R*, quo fit, ut verbum istud ægre admodum pronuncietur. Nihilominus gravis restituendi obligatio, ac necessitas in sacra Scriptura æque ac in sanctis Patribus invenitur. Apud Ezechielem de impio legitur: *Si egerit pœnitentiam, & pignus restituerit, rapinamque reddiderit, vita vivet (cap. 33.)*. Et Apostolus ait: *Reddite ergo omnibus debita (Rom. 13.)*. Si res aliena (inquit sanctus Augustinus *Epist. 54. ad Macedon.*) propter quam peccatum est, cum reddi possit, non redditur, non agitur pœnitentia, sed fingitur. Hinc illud pervulgatum est axioma: *Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*. Suas Deus injurias quoquomodo liberaliter dimittit; sed proximo illatas reparari jubet, priusquam misericordiam largiatur.

Admirandum potius, quam imitandum restitutionis exemplum Zachæus in Evangelio præbet (*Luc. 19.*), hoc maxime ævo, quo illum adhuc publicanum plures sequuntur; sed pauci admodum pœnitentem imitantur; hinc illa rara est domus, de qua pronunciare liceat; *Hodie huic*

huic domui salus facta est. Magni fures æternæ salutis jacturam pati malunt, quam raptas divitias, sibi, & filiis partam dignitatem amittere. Sibi facile blandiuntur, novorum Casuistarum amplectentes sententiam, qui eos a restituendi onere liberant, & tot vanas distinctiones, ac falsas subtilitates in hac materia excogitant. Quemadmodum enim actiones plerasque a peccato immunes asserunt, ita restitutionis obligationem ab illis amoveant, uti ex sequentibus palam fiet.

Restitutionis obligatio triplici ex radice oritur. 1. Ex re accepta; 2. Ex injusta acceptione; 3. Ex injusta actione. Ex *re accepta* restituere debent illi, qui bona fide, ac justo titulo rem alterius detinent, quales sunt depositarii, commodatarii, conductores, inventores &c. Ex *injusta acceptione* restituere fures, raptores, alii-que injusti detentores, ac male fidei possessores tenentur. Ex *injusta actione*, seu læsione restituendi onus iis incumbit, qui proximo in bonis suis damnum voluntarie inferunt, quantumvis ipsi nullum exinde emolumentum capiant (a).

Ad

(a) Non ex quacumque injusta actione, sed tali, qua justitia commutativa læditur restituendi obligatio oritur. Nam justitia, quæ est constans, ac perpetua voluntas, seu virtus inclinans voluntatem ad perpetuo jus suum cuique tribuendam, triplex est, videlicet *legalis*, quæ inclinatur voluntatem membrorum civilium ad jus suum communitati, vel Principi tribuendum: *Distributiva* quæ inclinatur voluntatem Principis, vel Magi-

Ad istam classem spectant incendiarii, agrogrum depopulatores, hominum, pecorumque occisores, & id genus alii, quibus vindictæ aut indomitæ passioni satisfecisse summa voluptas est. Huc quoque reducendi, qui actu etiam venialiter peccaminoso damnum grave alteri inferunt. Sic qui nugando, vel indignando alterius horreum, vel ædes incenderet, ac combureret, refarcire damnum teneretur; quia ipsi voluntarium est peccatum, cujus pœnam pati debet, ne alter omnino innocens gravetur. Sæpe etiam ob solam inadvertentiam, aut culpam, ut vocant, *juridicam* Judex restitutionem imponit, cujus sententiæ parendum est. Imo propter commissam negligentiam ante omnem judicis sententiam restituere obligantur qui ex officio, vel contractu quodvis a proximo vel cive damnum

Magistratus ad jus suum membri seu subditi tribuendum: *Commutativa* quæ inclinat voluntatem unius membri ad jus suum alteri membro tribuendum. Hæc sola jus stricte sumptum respicit, quod ex pacto, contractu, dominio, aut alio privato titulo ortum respicit, adeoque ex hujus solummodo violatione restituendi obligatio promanat. Sæpe tamen justitiæ legali, aut distributiivæ commutativa miscetur; quia variis in materiis per pactum saltem implicitum Princeps, vel communitas membri, & membra communitati se obligasse censentur. Sic civis defraudatus steuras Principi, vel Magistratui reddere, & Princeps ignavos, aut imperitos Præfides, vel Judices constituens damna inde subditis obvenientia refundere tenetur; quia id mutuum pactum saltem tacitum & nata exinde stricta obligatio exigere videntur.

Quinam teneantur restituere. 161

num avertere tenentur, de quibus singulatim infra dicemus.

Omnia fere, quæ circa restitutionem sunt consideranda, duobus hisce versibus continentur:

*Quis, quid restituet, cui, quantum, quomodo, quando;
Ordine, quove loco, quæ causa excuset iniquum.*

Horum explicatio in iis, quæ sequentur capitibus fiet.

C A P U T II.

Quinam teneantur restituere.

Omnis, qui alienum possidet, restituere tenetur. Triplici autem modo quis possidere alienum potest, videlicet bona fide, mala fide, dubia fide. Triplicis quoque generis fructus ex re possessa consequi possunt: nimirum *naturales*, qui naturaliter absque humanæ industriæ interventu nascuntur saltem quoad substantiam, uti gramina pratorum, lana, lac, fœtus animalium, fructus arborum &c.: *industriales*, qui non tam ex re quam industria proveniunt, ut artefactum, negotiationis lucrum &c.: *mixti*, qui partim ex re, partim ex humana industria fluunt, ut caseum, butyrum, segetes, vinum, plantæ.

Possessor *bonæ fidei*, qui nempe ab ipsa possessionis origine rem suam esse putat, aut saltem esse alienam ignorat, quamprimum alieni scientiam

Godeau Theol. Mor. Pars II.

L

tiam